

Programiranje 1

14. predavanje

Saša Singer

`singer@math.hr`

`web.math.hr/~singer`

PMF – Matematički odjel, Zagreb

Sadržaj predavanja

- Pretraživanje i sortiranje nizova (nastavak):
 - Razne varijante Selection sorta.
 - Složenost sortiranja — općenito.
 - Složenost Selection sorta.
 - Sortiranje zamjenama susjednih elemenata — Bubble sort.
 - Poboljšana varijanta Bubble sorta.
 - Složenost Bubble sorta.
- Završni primjeri (ponavljanje za kolokvij):
 - Zadatak 1.
 - Zadatak 2.

Informacije

Termini “bitnih” događaja:

- 2. kolokvij — utorak, 12. 2. 2008., u 9 sati.
- Popravni kolokvij — četvrtak, 21. 2. 2008., u 9 sati.

Upisi **ocjena** i **usmeni** (po želji):

- pogledati **obavijest** na **rezultatima** kolokvija!

Bitno: Aplikacija za “zadace” se **zaključava** s početkom drugog kolokvija. Nakon toga,

- **nema** više **novih** “računa” (prijava) ni **predaja** zadataka.

U tom trenu vrijedi:

- **Tko** je “**unutra**” i **koliko** je **predao/la** ... , **to je to**,
i **nema iznimaka!**

Pretraživanje nizova (ponavljanje)

Sadržaj

- Pretraživanje nizova (ponavljanje):
 - Sekvencijalno pretraživanje.
 - Složenost sekvencijalnog pretraživanja.
 - Binarno pretraživanje sortiranog niza.
 - Složenost binarnog pretraživanja.

Pretraživanje nizova (ponavljanje)

Problem **pretraživanja** u općem obliku:

- Treba **provjeriti** nalazi li se zadani element **elt** među članovima zadanog niza

$$x_0, x_1, \dots, x_{n-1}.$$

Drugim riječima, **pitanje** glasi:

- postoji li neki i takav da je $\text{elt} = x_i$.

Ako niz **nije** sortiran, tj. u nizu vlada “**nered**”, koristimo

- **sekvencijalno** pretraživanje (“jedan po jedan”).

Sekvencijalno pretraživanje — funkcija

Funkcija koja vraća odgovor:

```
int seq_search(int x[], int n, int elt)
{
    int i;

    for (i = 0; i < n; ++i)
        if (x[i] == elt)
            return 1;

    return 0;
}
```

Koristimo “skraćenu” pretragu, bez varijable *nasli*.

Sekvencijalno pretraživanje — složenost

Složenost mjerimo brojem usporedbi

● “jednak”, odnosno, “različit”.

U najgorem slučaju, moramo provjeriti sve članove niza, tj.

$$\text{broj usporedbi} \leq n.$$

Ova mjera složenosti je dobra procjena za trajanje izvršavanja algoritma sekvencijalnog pretraživanja.

Zapis:

$$T(n) = \mathcal{O}(n).$$

Značenje: trajanje u najgorem slučaju linearno ovisi o n .

Točno značenje zapisa složenosti

Točno matematičko značenje zapisa

$$T(n) = \mathcal{O}(f(n))$$

za neke funkcije T i f (sa \mathbb{N} u \mathbb{R}):

Postoji konstanta $c \in \mathbb{R}$ i postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ takvi da za svaki $n \in \mathbb{N}$ vrijedi implikacija

$$n \geq n_0 \implies T(n) \leq c \cdot f(n).$$

Prijevod: T raste sporije od neka konstanta puta f , za sve dovoljno velike n .

Binarno pretraživanje

Ako je niz **uzlazno** ili **silazno sortiran**,

$$x_0 \leq x_1 \leq \dots \leq x_{n-1} \quad \text{ili} \quad x_0 \geq x_1 \geq \dots \geq x_{n-1},$$

potraga se može drastično **ubrzati**, tako da koristimo tzv.

📍 **binarno** pretraživanje — pretraživanje “raspolavljanjem”.

Binarno pretraživanje — funkcija

Funkcija koja vraća odgovor (“skraćeni” oblik):

```
int binary_search(int x[], int n, int elt) {
    int l = 0, d = n - 1, i;
    while (l <= d) {
        i = (l + d) / 2;
        if (elt < x[i])
            d = i - 1;
        else if (elt > x[i])
            l = i + 1;
        else
            return 1;
    }
    return 0; }
```

Binarno pretraživanje — složenost

Koliko traje **najdulja** potraga (ako element **nismo** našli).

- nakon 1. podjele — duljina niza za potragu je $\leq \frac{n}{2}$
- nakon 2. podjele — duljina niza za potragu je $\leq \frac{n}{4}$
- nakon k . podjele — duljina niza za potragu je $\leq \frac{n}{2^k}$.

Zadnji smo prolaz napravili kad je

$$\frac{n}{2^k} < 1,$$

dakle, $n < 2^k$, odnosno, $k > \log_2 n$. Pritom stajemo za **najmanji** takav k — tj. kad je $2^{k-1} \leq n < 2^k$.

Binarno pretraživanje — složenost (nastavak)

Složenost opet mjerimo brojem usporedbi, ali sada koristimo

● “manji (ili jednak)”, odnosno, “veći (ili jednak)”.

U najgorem slučaju, za broj raspolavljanja k vrijedi

$$2^{k-1} \leq n < 2^k,$$

ili

$$k \leq 1 + \lfloor \log_2 n \rfloor.$$

Svako raspolavljanje ima najviše 2 usporedbe, pa je

$$\text{broj usporedbi} \leq 2 \cdot (1 + \lfloor \log_2 n \rfloor).$$

Binarno pretraživanje — složenost (nastavak)

Može se napraviti i varijanta sa **samo jednom** usporedbom u svakom **raspolavljanju** (probajte sami).

Zapis za trajanje:

$$T(n) = \mathcal{O}(\log n).$$

Značenje: trajanje u najgorem slučaju **logaritamski** ovisi o n .

Zaključak: Sortiramo zato da bismo **brže** tražili!

Sortiranje nizova

Sadržaj

- Sortiranje nizova (polja):
 - Sortiranje izborom ekstrema — Selection sort.
 - Razne varijante Selection sorta.
 - Složenost sortiranja — općenito.
 - Složenost Selection sorta.
 - Sortiranje zamjenama susjednih elemenata — Bubble sort.
 - Poboľšana varijanta Bubble sorta.
 - Složenost Bubble sorta.

Sortiranje nizova izborom ekstrema

Ideja: Koristimo **usporedbe** i **zamjene** elemenata u nizu.

- Dovedi **najmanji** element niza x_0, x_1, \dots, x_{n-1} na **njegovo** mjesto.
- To mjesto je **prvo** u cijelom nizu, pa je (nakon **zamjene**), **nova** vrijednost elementa x_0 upravo **najmanji** element niza.
- Postupak ponovi na **skraćenom** (nesređenom) nizu x_1, \dots, x_{n-1} (duljine za jedan manje, tj. $n - 1$).
- Niz se “**skraćuje**” sprijeda.
- To ponavljamo sve dok ne “stignemo” na niz sa samo **jednim** elementom (x_{n-1}) — taj je sigurno **sortiran!**

Naziv: “**izbor**” ekstrema \longrightarrow Selection sort.

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

Na početku algoritma imamo **nesređeni** niz, tj. indeks **prvog** elementa u nesređenom dijelu je **0**.

Algoritam **uzlaznog** sortiranja izborom **ekstrema** ima **dva** “građevna bloka”:

- Za $i = 0$ do $i < n - 1$ ponavljaj:
 - U **nesređenom** dijelu niza (indeksi od i do $n - 1$) nađi **najmanji** element.
 - **Najmanji** element **zamijeni** s **prvim** elementom nesređenog dijela niza.
 - Ovim korakom **nesređeni** dio niza se **smanjio** za **1**, tj. **prvi** element nesređenog dijela sad ima indeks $i + 1$.

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

“Građevni blok”: u **nesređenom** dijelu niza (od i do $n - 1$) nađi **najmanji** element.

- Trenutno **najmanji** element u nesređenom dijelu je **prvi** element. Njegov indeks je $\text{ind_min} = i$, a vrijednost $x_{\text{min}} = x_i$.
- Za elemente s indeksima od $j = i + 1$ do $j = n - 1$ **ispitaj** je li $x_j < x_{\text{min}}$.
- Ako je, zapamti **novu minimalnu** vrijednost $x_{\text{min}} = x_j$ i **novi** indeks minimalnog elementa $\text{ind_min} = j$.

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

“Građevni blok”: ako je $\text{ind_min} \neq i$ vrši se

- zamjena prvog elementa nesređenog dijela i minimalnog elementa,

korištenjem pomoćne varijable temp .

- $\text{temp} = x_i$
- $x_i = x_{\text{ind_min}}$
- $x_{\text{ind_min}} = \text{temp}$.

Sortiranje izborom ekstrema — funkcija

```
void selection_sort(int x[], int n)
{
    int i, j, ind_min, x_min, temp;

    for (i = 0; i < n - 1; ++i) {
        ind_min = i;
        x_min = x[i];
        for (j = i + 1; j < n; ++j) {
            if (x[j] < x_min) {
                ind_min = j;
                x_min = x[j];
            }
        }
    }
}
```

Sortiranje izborom ekstrema — funkcija (nast.)

```
        if (i != ind_min) {
            temp = x[i];
            x[i] = x[ind_min];
            x[ind_min] = temp;
        }
    }

    return;
}
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

`i = 0`

`x_min = x[0] = 42`

`ind_min = 0`

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$
 $j = 1$

$x_{\min} = x[1] = 12$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$

$j = 2$

$x_{\min} < x[2] = 55$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$

$j = 3$

$x_{\min} < x[3] = 94$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$

$j = 4$

$x_{\min} < x[4] = 18$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$

$j = 5$

$x_{\min} < x[5] = 44$

$\text{ind_min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 0$

$j = 6$

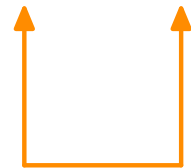
$x_{\min} < x[6] = 67$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----


```
temp = x[i]
```

```
x[i] = x[ind_min]
```

```
x[ind_min] = temp
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

`i = 1`

`x_min = x[1] = 42`

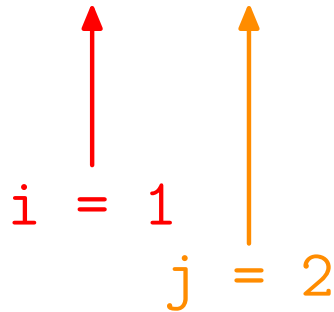
`ind_min = 1`

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 1$
 $j = 2$

$x_{\min} < x[2] = 55$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 1$

$j = 3$

$x_{\min} < x[3] = 94$

$ind_{\min} = 1$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 1$

$j = 4$

$x_{\min} = x[4] = 18$

$\text{ind}_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 1$

$j = 5$

$x_{\min} < x[5] = 44$

$\text{ind_min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 1$

$j = 6$

$x_{\min} < x[6] = 67$

$ind_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----


```
temp = x[i]
```

```
x[i] = x[ind_min]
```

```
x[ind_min] = temp
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----

`i = 2`

`x_min = x[2] = 55`

`ind_min = 2`

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 2$
 $j = 3$

$x_{\min} < x[3] = 94$

$ind_{\min} = 2$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 2$

$j = 4$

$x_{\min} = x[4] = 42$

$ind_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 2$

$j = 5$

$x_{\min} < x[5] = 44$

$\text{ind_min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 2$

$j = 6$

$x_{\min} < x[6] = 67$

$\text{ind}_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	55	94	42	44	67
----	----	----	----	----	----	----


```
temp = x[i]
```

```
x[i] = x[ind_min]
```

```
x[ind_min] = temp
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	94	55	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 3$

$x_{\min} = x[3] = 94$

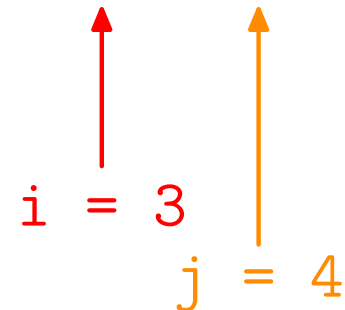
$ind_{\min} = 3$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	94	55	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 3$
 $j = 4$

$x_{\min} = x[4] = 55$

$\text{ind}_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	94	55	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 3$

$j = 5$

$x_{\min} = x[5] = 44$

$ind_{\min} = 5$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	94	55	44	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 3$

$j = 6$

$x_{\min} < x[6] = 67$

$\text{ind}_{\min} = 5$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	94	55	44	67
----	----	----	----	----	----	----


```
temp = x[i]
```

```
x[i] = x[ind_min]
```

```
x[ind_min] = temp
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----

`i = 4`

`x_min = x[4] = 55`

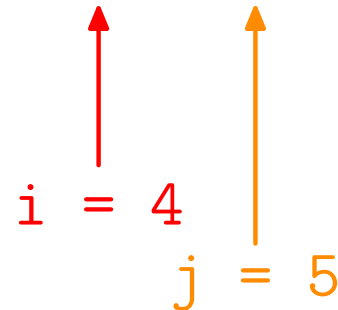
`ind_min = 4`

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 4$
 $j = 5$

$x_{\min} < x[5] = 94$

$ind_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 4$

$j = 6$

$x_{\min} < x[6] = 67$

$ind_{\min} = 4$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----

`i = 5`

`x_min = x[5] = 94`

`ind_min = 5`

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----

$i = 5$
 $j = 6$

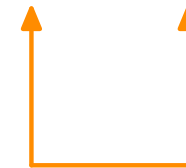
$x_{\min} = x[6] = 67$

$ind_{\min} = 6$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	94	67
----	----	----	----	----	----	----


```
temp = x[i]
```

```
x[i] = x[ind_min]
```


```
x[ind_min] = temp
```

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

$i = 6$

Sortiranje izborom ekstrema (nastavak)

Primjer. Sortirajte izborom ekstrema zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

Prva varijanta (prošla funkcija):

- kod traženja **ekstrema** pamtimo:
 - vrijednost ekstrema,
 - indeks elementa na kojem se ekstrem dostiže.

Skraćena varijanta (po duljini kôda, ali **ne mora** biti i **brža**):

- očito je **dovoljno** pamtiti samo
 - indeks elementa na kojem se ekstrem dostiže,
i to **iskoristiti** kod usporedbi.

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

```
void selection_sort(int x[], int n) {
    int i, j, ind_min, temp;
    for (i = 0; i < n - 1; ++i) {
        ind_min = i;
        for (j = i + 1; j < n; ++j)
            if (x[j] < x[ind_min])
                ind_min = j;
        if (i != ind_min) {
            temp = x[i];
            x[i] = x[ind_min];
            x[ind_min] = temp; }
    }
    return; }
```

Složenost sortiranja nizova

Kako ćemo uspoređivati koliko je brzo sortiranje (raznim algoritmima)?

- Možemo mjeriti vrijeme.
- Možemo uspoređivati broj operacija koje program obavlja.

Taj broj operacija je jedna od mjera složenosti algoritma.

Primijetite da kod sortiranja imamo dvije bitno različite operacije (koje ne moraju jednako trajati):

- uspoređivanje elemenata,
- zamjene elemenata.

Složenost sortiranja izborom ekstrema

Kod sortiranja izborom ekstrema vrijedi:

- broj **usporedbi** u svakom koraku jednak je **duljini** trenutnog niza umanjenoj za **1**, jer se **svaki** element uspoređuje s trenutno najmanjim.

Za sve korake zajedno, **broj usporedbi** je **zbroj**:

$$(n - 1) + (n - 2) + \dots + 2 + 1 = \frac{(n - 1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2}.$$

Dakle, broj **usporedbi** (sigurno) **kvadratno** ovisi o n .

Složenost sortiranja izborom ekstrema (nast.)

Nadalje,

- u svakom koraku vrši se **najviše jedna zamjena** nekog para elemenata (može je i ne biti, ako je najmanji na pravom mjestu).

Ukupan **broj zamjena** je **najviše**

$$n - 1.$$

Dakle, broj **zamjena** (najviše) **linearno** ovisi o n .

Zaključak: za **trajanje** algoritma vrijedi

$$T(n) = \mathcal{O}(n^2).$$

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

Dosad smo uvijek sortirali dovođenjem **najmanjeg** elementa na **početak**. Isti efekt imat će i dovođenje **najvećeg** na **kraj**.

Ideja:

- Dovedi **najveći** element niza x_0, x_1, \dots, x_{n-1} na **njegovo** mjesto (to je **zadnje** u cijelom nizu).
- Postupak ponovi na **skraćenom** (nesređenom) nizu x_0, \dots, x_{n-2} (duljine za jedan manje, tj. $n - 1$).
- Niz se “**skraćuje**” straga.

Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

```
void selection_sort(int x[], int n) {
    int i, j, ind_max, temp;
    for (i = n - 1; i > 0; --i) {
        ind_max = i;
        for (j = 0; j < i; ++j)
            if (x[j] > x[ind_max])
                ind_max = j;
        if (i != ind_max) {
            temp = x[i];
            x[i] = x[ind_max];
            x[ind_max] = temp; }
    }
    return; }
```


Sortiranje nizova izborom ekstrema (nastavak)

Složenost — ista kao kod dovođenja najmanjeg na početak:

• broj **usporedbi**:

$$\frac{(n-1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2} = \mathcal{O}(n^2).$$

• broj **zamjena** je manji ili jednak:

$$n - 1 = \mathcal{O}(n).$$

Za **silazno** sortiranje niza treba **okrenuti**

• uloge **ekstrema** — najmanji \leftrightarrow najveći, ili

• **smjer** “skraćivanja” — sprijeda \leftrightarrow straga.

Sortiranje zamjenama susjeda

Bubble sort

Sortiranje zamjenama susjeda

Sortiranje **zamjenama susjeda** (engl. **Bubble sort**, bubble = mjehurić) bazira se na **zamjenama susjednih** elemenata u nizu.

Ideja:

- ➊ Idemo kroz niz od **početka** do **kraja** (tj. unaprijed).
- ➋ Ako **dva susjedna** člana niza x_j i x_{j+1} **nisu** u dobrom poretku, **zamijeni** im mjesto (vrijednost).
- ➌ Kad stignemo do **kraja** niza (u prvom prolazu), **ponovimo** postupak.
- ➍ **Nije** jasno kada ćemo **stati** (jer se stalno vraćamo na početak!) — to ćemo analizirati nakon primjera.

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

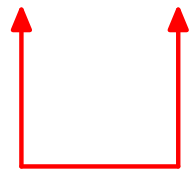
42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

42	12	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

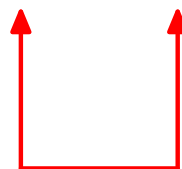
12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	94	18	44	67
----	----	----	----	----	----	----

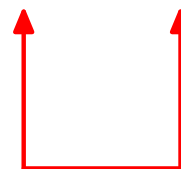

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	18	94	44	67
----	----	----	----	----	----	----

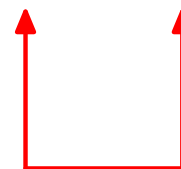

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	18	44	94	67
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	18	44	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	18	44	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

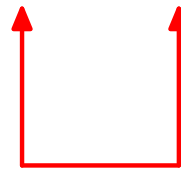
12	42	55	18	44	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	55	18	44	67	94
----	----	----	----	----	----	----

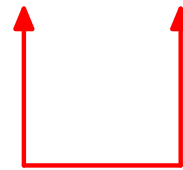

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	18	55	44	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	18	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	18	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

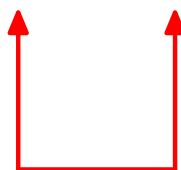
12	42	18	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	42	18	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 1

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

zamjena = 0

Sortiranje zamjenama susjednih elemenata

Primjer. Zamjenama susjednih elemenata sortirajte zadano polje.

12	18	42	44	55	67	94
----	----	----	----	----	----	----

Sortiranje zamjenama susjeda (nastavak)

Kada **stajemo**?

- Primijetimo da smo u prvom prolazu **najveći** element “odgurali” na **kraj** niza (njegovo **pravo** mjesto).
- I drugi, veći elementi počeli su “**putovati**” prema **kraju** niza.

Zaključak: nakon **prvog** koraka

- niz možemo **skratiti** za **posljednji** element
- i **nastaviti** postupak sa **skraćenim** nizom x_0, \dots, x_{n-2} .

Sortiranje zamjenama susjeda (nastavak)

```
void bubble_sort(int x[], int n)
{
    int i, j, temp;

    for (i = 1; i < n; ++i)
        for (j = 0; j < n - i; ++j)
            if (x[j] > x[j + 1]) {
                temp = x[j];
                x[j] = x[j + 1];
                x[j + 1] = temp;
            }

    return;
}
```

Složenost sortiranja zamjenama susjeda

Analiza složenosti algoritma:

- U prvom prolazu uspoređujemo $n - 1$ parova susjeda, u drugom $n - 2, \dots$, i tako redom. Dakle, ukupan broj usporedbi je

$$(n - 1) + (n - 2) + \dots + 2 + 1 = \frac{(n - 1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2}.$$

- Broj zamjena može drastično varirati od 0 (ako je niz već sortiran) do najviše

$$(n - 1) + (n - 2) + \dots + 2 + 1 = \frac{(n - 1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2}.$$

To će se dogoditi ako je niz naopako sortiran.

Složenost sortiranja zamjenama susjeda (nast.)

Složenost — sažetak:

• broj usporedbi:

$$\frac{(n-1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2} = \mathcal{O}(n^2).$$

• broj zamjena je manji ili jednak:

$$\frac{(n-1) \cdot n}{2} \approx \frac{n^2}{2} = \mathcal{O}(n^2).$$

Za silazno sortiranje niza treba okrenuti

• znak usporedbe — manji \leftrightarrow veći, ili

• smjer prolaza i “skraćivanja” — unaprijed \leftrightarrow unatrag.

Sortiranje zamjenama susjeda (nastavak)

Dakle, ovakvo sortiranje zamjenama susjeda **ne treba upotrebljavati**, jer je loše (ima **previše zamjena**).

Može li se algoritam **poboljšati**?

- Možemo pamtiti koliko smo zamjena napravili u trenutnom prolazu nizom. Ako nismo napravili **nijednu** — možemo stati.
 - Dovoljno je: “**ima — nema**” zamjena u tom prolazu.
- Recimo, za ispravno sortiran niz, potreban je **samo jedan** prolaz da se ustanovi da je niz sortiran.
- U slučaju **naopako** (obratno) sortiranog niza, nismo uštedili ništa (nema spasa).

Sortiranje zamjenama susjeda (nastavak)

```
void bubble_sort(int x[], int n) {
    int i, j, temp, zamjena;
    i = n - 1;
    do {
        zamjena = 0;
        for (j = 0; j < i; ++j)
            if (x[j] > x[j + 1]) {
                temp = x[j];
                x[j] = x[j + 1];
                x[j + 1] = temp;
                zamjena = 1; }
        --i; /* smanji i za sljedeci prolaz. */
    } while (zamjena);
    return; }
```


Sortiranje zamjenama susjeda (nastavak)

Zaključak:

- sortiranje zamjena susjeda se **ne isplati** za opće nizove,
- možda se i može isplatiti za “skoro sortirane nizove”, ali to nije lako definirati što je.

Još o sortiranju

Slični algoritmi sortiranja:

- U **Bubble sortu** uvijek napredujemo od **početka** niza. Ako **jednom** krenemo od **početka**, pa **zatim unatrag**, pa opet **naprijed**, itd.,
 - dobit ćemo tzv. (na engl.) **Shaker sort**. (u doslovnom prijevodu “streseni sort”).
- Možemo sortirati na “**kontrolirane**” udaljenosti, recimo, **susjede**, pa malo **dalje** članove, pa **još dalje**, ...
 - Takav sort zove se (engl.) **Shell sort**. To **nije** “školjkasti sort”, već je ime dobio po **autoru: Donald L. Shell**, 1959. godine. Analiza **složenosti** mu je **komplicirana**, ali algoritam može biti **brži** od **kvadratnog**.

Još o sortiranju (nastavak)

Donja ograda za složenost uspoređivanjem:

- Za sortiranje zamjenama elemenata unutar istog niza korištenjem usporedbi članova, može se pokazati da je

$$\text{broj usporedbi} \geq c \cdot n \log n,$$

(c je pozitivna konstanta),

- tj. broj usporedbi je reda veličine barem $n \log n$, što može biti bitno brže nego n^2 usporedbi (za velike n).

Postoje i brži algoritmi sortiranja

- na pr. Radix sort ima linearnu složenost, ali za specijalne vrste podataka!

Još o sortiranju (nastavak)

Algoritmi koji se **koriste** u praksi:

- **Quicksort** — autor C. A. R. (Tony) Hoare, 1962. godine.
 - **prosječna** složenost mu je reda veličine $n \log n$ — za slučajne, dobro razbacane nizove,
 - ali u **najgorem** slučaju i dalje mu je složenost reda veličine n^2 .

Koristi se zbog dobre **prosječne** brzine i dio je **standardne C** biblioteke. Radimo ga na **Prog2**.

- **Heapsort** — autor John W. J. Williams, 1964. godine.
 - ima i **prosječnu** i **najgoru** složenost reda veličine $n \log n$,
 - ali je u **prosjeku sporiji** od **Quicksorta**.

Detaljniji opis na SPA.

Grubi opis Quicksorta

Quicksort se temelji na principu **podijeli pa vladaj**.

- Uzmemo **jedan** element x_k iz niza i dovedemo ga na njegovo **pravo** mjesto u nizu.
- **Lijevo** od njega ostavimo elemente koji su **manji** ili **jednaki** njemu (u bilo kojem poretku).
- **Desno** od njega ostavimo elemente koji su **veći** od njega (u bilo kojem poretku).
- Ako smo **dobro** izabrali, tj. ako je **pravo** mjesto x_k blizu **sredine** niza, onda ćemo morati sortirati **dva** niza **polovične** duljine.
- U **najgorem** slučaju, ako smo izabrali “**krivi**” x_k , morat ćemo sortirati niz duljine $n - 1$.

Ponavljjanje za kolokvij (primjeri i zadaci)

Sadržaj

- Završni primjeri (ponavljanje za kolokvij):
 - Zadatak 1.
 - Zadatak 2.

Zadatak 1

Zadatak 1. Napisati funkciju kojoj su argumenti

- polje (niz) a prirodnih brojeva (nenegativnih) i
- cijeli broj n , koji zadaje broj elemenata u polju a .

Funkcija mora sortirati polje a silazno

- po broju različitih neparnih djeliteља elemenata u polju.

Bitni dio rješenja: kod sortiranja uspoređujemo

- vrijednosti funkcije od elemenata, tj. $f(x)$ -ove, a ne same vrijednosti elemenata (x -ove).

Rješenje je u `zad_1.c`.

Zadatak 2

Zadatak 2. Napisati funkciju kojoj su argumenti

- polje (niz) a cijelih brojeva, cijeli (nenegativni) broj n ,
- i još dva cijela broja $x1$ i $x2$.

Argumenti a i n zadaju polinom s neparnim potencijama oblika:

$$p(x) = \sum_{i=0}^n a_i x^{2i+1}.$$

Funkcija mora vratiti

- cijeli broj x iz intervala $[x1, x2]$ u kojem se dostiže najmanja vrijednost $p(x)$.

Ako takvih brojeva ima više, dovoljno je vratiti jednog. Ako takvih brojeva nema ($x1 > x2$ na ulazu), treba vratiti $x1 - 1$.

Zadatak 2 (nastavak)

Bitni dio rješenja: računanje **vrijednosti** polinoma u točki x radimo **modifikacijom Hornerovog** algoritma

🔴 za **neparne** potencije, prema formuli

$$p(x) = \sum_{i=0}^n a_i x^{2i+1} = x \cdot \sum_{i=0}^n a_i (x^2)^i = x \cdot \sum_{i=0}^n a_i y^i.$$

Dakle, stvari idu ovim redom:

- 🔴 na **početku** napravimo supstituciju $y = x^2$,
- 🔴 **napravimo Hornerov** algoritam za polinom u varijabli y ,
- 🔴 dobivenu vrijednost na **kraju** pomnožimo s x .

Rješenje je u **zad_2.c**.